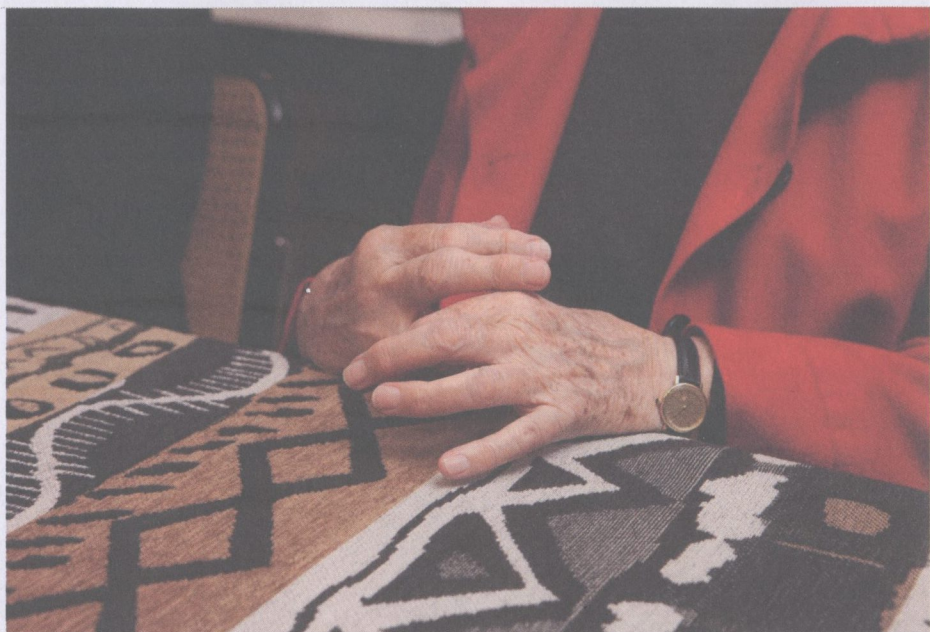

het wel heel
dat we moeten
we hebben een
ven gehad'

moest zitten – hadden we samen een heel eigen
In een verpleeghuis hadden ze nooit voor haar
zoals ik doe. Ze kan geen dag zonder mij, maar het
al op. Ik mankeer ook van alles: een zwakke blaas,
maculadegeneratie...'

Ik ook niet naar een verpleeghuis. Mijn vader en
allebei een vreselijke lijdensweg gehad, daar heb
voor. Wij kunnen het anders organiseren, tot het

wee crises hebben we gezegd: nu is de tijd gekomen
regelen te treffen, want anders is het te laat. Dan
schipbreukelingen...'

en naar de dood...

lange zoektocht hebben Jeanne en Arie zelf via
lijke middelen in huis gehaald. Alles hebben ze
e pijnlijk precies is – minutieus voorbereid. Een
ar hebben ze bereid gevonden hun nalatenschap te
voor hun overlijden zullen ze alleen enkele naasten
gaan doen.

w en ik zijn overtuigd christen, protestant,
ooit in geloofd dat alleen God over de dood
misschien ben ik een voorloper, maar ik denk dat
protestanten, steeds vaker worstelen met de vraag
dig is om te leven als een plant, je naasten niet te
s meer te kunnen.'

niet bang om dood te gaan. Ik heb altijd bewust
goede te doen, maar ik heb ongetwijfeld fouten
aarvoor zal worden gestraft, weet ik niet. Ik geef

enst was vroeger een geloofsbelijdenis en die
tijd door mijn hoofd. Als ik hoorde: "Wij zijn ons
gd en u ongehoorzaam geweest", dacht ik altijd:

ik geloof er niks van, zo'n zondaar ben ik niet. Maar er staat ook:
"Als wij zeggen zonder zonden te zijn, verleiden wij onszelf en de
waarheid is ons niet." Nu denk ik: misschien ben ik zijn stem wel
ongehoorzaam geweest.

Ik ben er niet gerust op dat de optelsom van mijn leven een mooi
lijstje is. Maar ik ben ook niet bang voor de dood. Ik neem dat
middel in en dan vallen we in slaap. Als er na de dood iets is – en
ik kan me haast niet voorstellen dat er niéts is –, dan zal het ons
bevattingsvermogen te boven gaan.'

Jeanne: 'Ik vind het wel heel jammer dat we moeten gaan. Als het
zou kunnen, zou ik graag voortleven. Maar het gaat niet meer en
ik ben eraan gewend geraakt om te denken: wat moet, dat moet en
wat niet kan, dat kan niet. Dat is nu ook zo: het lukt niet meer en
daarom ben ik blij dat ik op deze manier, samen met mijn man, kan
gaan. We hebben een mooi leven gehad.' ←

*Arie en Jeanne den Dulk zijn op maandag 30 mei overleden,
ruim een maand na dit gesprek.*

ADVIES NVVE OVER ZORGVULDIGE ZELFDODING

Informatie over een zorgvuldige
zelfdoding is te vinden op de
website van de NVVE. U vindt
het op het deel dat alleen
voor leden toegankelijk is.
Heeft u behoefte aan een
gesprek over uw doodswens of
adviezen over een zorgvuldige

zelfdoding, dan kunt u om
advies en ondersteuning van
een ledenconsulent vragen.
Neem daarvoor contact op met
de NVVE, telefoonnummer
(020) 620 06 90 (maandag tot en
met vrijdag van 9.00 tot
17.00 uur).

NVK start multidisciplinair steunpunt rond levenseinde kinderen

De Nederlandse Vereniging voor
Kindergeneeskunde (NVK) begint deze zomer
een multidisciplinair steunpunt voor artsen
die te maken krijgen met het levenseinde van
kinderen tussen 1 en 12 jaar. Het steunpunt
behandelt medische, ethische, juridische en
verpleegkundige vragen. • Leo Enthoven

Het steunpunt komt er
dankzij minister Schippers
(Volksgezondheid). In een
Kamerbrief, een reactie op
het nvk-pleidooi voor onderzoek naar levens-
beëindiging bij kinderen in deze leeftijds-
groep, zegde zij financiële hulp toe. De NVK
bepleit wilsbekwaamheid als criterium voor
euthanasie en niet, zoals de wet voorschrijft,
de kalenderleeftijd van 12 jaar. Tevens stelt de
NVK voor om wetenschappelijk onderzoek te
laten doen naar de belangrijkste knelpunten
rond de levenseindezorg bij 1-12-jarigen. De
kennis van de praktijk van het doodgaan van
deze categorie jeugdige patiënten is beperkt.

Constructief > Dat onderzoek komt er en
gaat naar verwachting drie jaar duren. 'Het
is jammer als in de tussentijd niks gebeurt',
vindt de Groningse hoogleraar kindergenees-
kunde en nvk-woordvoerder Eduard Ver-
hagen. 'Artsen die zich geconfronteerd zien
met moeilijke vragen rond het levenseinde
bij deze patiënten zoeken nu op ad-hocbasis
naar antwoorden. Het steunpunt gaat dit
proces beter structureren.'

De NVK is blij met Schippers' brief. Verha-
gen: 'De minister stelt zich constructief op
en toont haar bereidheid om het probleem

te helpen oplossen. Het onderzoek moet in
kaart brengen waar de echte problemen lig-
gen en welke mogelijke oplossingen beschik-
baar zijn.'

Minder blij is Verhagen met een onderdeel
van de brief. Daarin stelt de minister: 'Als er
echt geen alternatieve mogelijkheden zijn,
kan een arts in het uiterste geval overgaan
tot actieve levensbeëindiging bij zeer ernstig
zieke kinderen. Het is namelijk een misver-
stand dat er momenteel geen wettelijke mo-
gelijkheden zijn voor een arts om als uiterste
invulling van diens zorgplicht over te gaan
tot actieve levensbeëindiging bij kinderen
tussen 1 en 12 jaar. Een arts kan in een derge-
lijk geval een beroep doen op overmacht in de
zin van een noodtoestand. Dit is een algeme-
ne strafuitsluitingsgrond die is vastgelegd in
artikel 40 van het Wetboek van Strafrecht en
die de strafwaardigheid van het levensbeëin-
digend handelen van de arts wegneemt.' Na-
dat het overlijden als niet-natuurlijke dood is
gemeld, beoordeelt het Openbaar Ministerie
of de arts terecht een beroep heeft gedaan op
deze strafuitsluitingsgrond.

Onbruikbaar > Verhagen onderschrijft
dat dit juridisch klopt, maar stelt dat deze
mogelijkheid in de praktijk niet voldoet.
'Het betreft een complex medisch vraagstuk
dat zich niet laat vangen binnen dit juridi-
sche kader. Bij de totstandkoming van het
Groninger protocol (criteria waarmee artsen
levensbeëindiging bij pasgeborenen kunnen
uitvoeren in geval van ondraaglijk en uit-
zichtloos lijden, zonder gevaar van strafver-
volging, red.) is deze strafuitsluitingsgrond
uitvoerig besproken en als onbruikbaar
beschouwd. Dit wetsartikel geeft kinderart-
sen onvoldoende vertrouwen om het resul-
taat van een rechtsgang af te wachten. Wij
zien er geen nut in deze discussie opnieuw te
voeren. De NVK streeft er uiteindelijk naar het
leeftijdscriterium in te ruilen voor dat van de
wilsbekwaamheid.' ←

